

LIBRIS

We know
books

The History of Freemasonry
Dr. Albert Gallatin Mackey

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACKEY, ALBERT

Istoria francmasoneriei / Albert G. Mackey ; trad. din lb. engleză de
George Chiriță. - București : Librex Publishing, 2022
ISBN 978-606-8894-76-8

I. Chiriță, George (trad.)

061.236.6

Editor: Ionuț Radu

Design copertă: Cristina Ciuc

Tehnoredactare: Alexandra Tolocenco

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, Nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2022

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul
scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform *Legii*
dreptului de autor

DR. ALBERT GALLATIN MACKEY

ISTORIA FRANCMASONERIEI

Traducere din limba engleză de
George Chiriță

 LIBREX
București, 2022

Cuprins

Prefață / 7

Capitolul 1
Tradiție și istorie în masonerie / 15

Capitolul 2
Istoria legendară a francmasoneriei / 27

Capitolul 3
Vechile manuscrise / 31

Capitolul 4
Legenda Ordinului / 37

Capitolul 5
Poemul Halliwell și legenda / 47

Capitolul 6
Originea poemului Halliwell / 59

Capitolul 7
Legenda, germenele istoriei / 63

Capitolul 8
Originea geometriei / 69

Capitolul 9
Legenda copiilor lui Lameh și a stâlpilor / 75

Capitolul 10
Legenda lui Hermes / 85

Capitolul 11
Turnul Babel / 89

Capitolul 12
Legenda lui Nimrod / 105

Capitolul 13
Legenda lui Euclid / 111

Capitolul 14
Legenda Templului / 119

Capitolul 15
Extinderea artei în alte țări / 133

Capitolul 16
Legenda lui Carol Martel și a lui Namus Grecus / 137

Capitolul 17
Legenda Sfântului Alban / 143

Capitolul 18
Legenda Yorkului / 149

Capitolul 19
Rezumatul Legendei Ordinului / 171

Capitolul 20
Teoria andersoniană / 179

Capitolul 21
Teoria prestoniană / 189

Capitolul 22
Teoria hutchinsoniană / 195

Capitolul 23
Teoria oliveriană / 215

Capitolul 24
Legenda Templului / 225

Capitolul 25
Legenda meșteșugarilor dionisiaci / 245

Capitolul 26
Francmasoneria și misterele antice / 257

Capitolul 27
Druidismul și francmasoneria / 289

Capitolul 28
Francmasoneria și Cruciadele / 313

Capitolul 29
Povestea templierilor scoțieni / 361

Din Anglia, schimbarea a trecut în alte țări și peste tot au fost înființate loji sub autoritatea Marii Loji din Londra. Istoria francmasoneriei de la acea vreme se găsește în analele înregistrate ale diferitelor loji și mari loji care au apărut în decursul timpului din tulpina părinte, mama comună a tuturor lojilor speculative din lume.

Scotia ar putea părea, la prima vedere, o excepție de la această maternitate cosmopolită, dar, deși creșterea elementului speculativ din elementul operativ a fost acolo aparent un act de tranziție independent, totuși nu se poate nega că influența societății engleze a fost profund resimțită în regatul înfrățit și s-a manifestat în special prin adoptarea celor trei grade, prin organizarea Marii Loji pe un model similar și prin instituirea funcției de Mare Maestru, un titlu de sorginte în întregime modernă și engleză.

Acesta este planul istoriei care a fost urmărit în lucrarea de față, un plan care diferă în mod substanțial și esențial de cel al oricărui autor precedent. Iconoclaștii au compus monografiile în care au atacat anumite erori particulare și au denunțat falsuri speciale, dar istoria masoneriei în ansamblul ei nu a fost scrisă până acum cu același spirit de candoare care a fost sau ar trebui să fie întotdeauna exercitat în alcătuirea istoriei.

Fără îndoială că prejudecățile bine înrădăcinate și hrănite cu grijă ale unora vor fi șocate de orice încercare de a expune erorile și neadevărurile care au pătat prea mult timp analele francmasoneriei. Dar o astfel de încercare nu poate, dacă va fi urmărită cu succes, decât să se bucure de aprobarea tuturor celor care cred, alături de Cicero, că istoria este „martorul timpului, lumina adevărului și viața memoriei”.

ALBERT G. MACKEY, doctor în medicină

Capitolul 1

Tradiție și istorie în masonerie

In studiul francmasoneriei, există două tipuri de afirmații care sunt prezentate minții cercetătorului curios, care uneori sunt concurente, dar mult mai des conflictuale în caracterul lor.

Este vorba despre cele istorice și cele tradiționale, fiecare dintre ele aparținând francmasoneriei așa cum ne putem gândi la ea sub un alt aspect.

Afirmația istorică se referă la instituție, așa cum o privim din punct de vedere exoteric sau public; cea tradițională se referă doar la caracterul său ezoteric sau secret.

Atât timp cât legendele sale tradiționale se limitează la ritualul ordinului, ele nu sunt subiecte adecvate pentru o cercetare istorică. Ele au fost inventate de creatorii ritualurilor în scopuri simbolice legate de formele de inițiere. Din aceste mituri ale masoneriei speculative a fost dezvoltată filozofia acesteia; și, deoarece ele trebuie

considerate în realitate ca fiind doar expansiunea unei idei filozofice sau speculative, nu pot fi așezate corespunzător în categoria poveștilor istorice.

Dar, în lucrările publicate de cei care au scris despre originea și dezvoltarea masoneriei, de la începuturile sale până în prezent, elementul legendar sau tradițional a fost prea mult amestecat cu cel istoric. Efectul acestui curs asupra minților cu prejudecăți potrivnice a fost de a slăbi toate pretențiile instituției de a avea o existență istorică. Doctrina „fals într-o privință, fals în toate” a fost aplicată cu rigiditate, iar acele afirmații ale istoricului masoneriei care sunt cu adevărat autentice au fost puse la îndoială sau respinse, pentru că în alte părți ale poveștii sale a fost prea credul.

Împrumutând limbajul tehnic al arheologiei, aș spune că istoria masoneriei¹ poate fi împărțită în două perioade – preistorică și istorică. Prima este tradițională, cea de-a doua documentară. Fiecare dintre aceste diviziuni trebuie să fie clar definită în orice investigație istorică. Mai există o diviziune, în istorie ezoterică și exoterică. Prima ține exclusiv de arcele Ordinului și nu poate, așa cum am spus, să facă obiectul unei investigații istorice. Cea de-a doua intră în sfera studiului istoric și este supusă tuturor legilor criticii istorice.

Când tratăm francmasoneria ca pe una dintre organizațiile sociale ale lumii – ca pe una dintre acele instituții care sunt rezultatul civilizației și care au apărut în progresul societății; și, în cele din urmă, când analizăm care sunt influențele pe care condițiile variate ale acestei societăți le-au produs asupra ei și ce influențe a produs la rândul său asupra acestor condiții variate – atunci am început rezolvarea unei probleme istorice și trebuie să urmărim această cercetare

¹ Pe parcursul acestei lucrări, voi folosi termenii de masonerie și francmasonerie fără discriminare, cu excepția unor ocazii speciale, menționând unde este cazul.

printr-o metodă istorică, și nu altfel. Trebuie să renunțăm la orice speculație, deoarece istoria se ocupă doar de fapte.

Dacă tratăm istoria unei națiuni, nu ar trebui să afirmăm nimic din ea ca fiind istoric care să nu poată fi urmărit și verificat prin documentele sale scrise. Tot ce este presupus despre evenimentele care ar fi putut avea loc în perioada anterioară a națiunii respective, despre care nu există niciun document în vremurile contemporane sau imediat următoare, este aruncat de-a dreptul în sfera preistorică. Nu mai face parte din istoria autentică a națiunii și poate fi considerat, la cea mai înaltă valoare, doar o speculație istorică, care nu pretinde altă credibilitate decât cea pe care o impune plauzibilitatea sau probabilitatea ei.

Acum, posibilitatea sau probabilitatea ca un anumit eveniment să se fi petrecut în primele zile ale existenței unei națiuni, dar despre care nu există niciun document, va fi mai mare sau mai mică, în funcție de anumite alte evenimente care au legătură cu acesta și care se încadrează în epoca documentării sale. Evenimentul este posibil, dar nu probabil, și atunci nu i s-ar acorda decât o importanță foarte mică sau chiar deloc și ar fi relegat imediat în categoria miturilor. Sau poate că este atât posibil, cât și foarte probabil, și atunci ni se permite să speculăm asupra lui ca fiind ceva ce a exercitat o influență asupra caracterului primitiv sau asupra progresului ulterior al națiunii. Dar, chiar și în acest caz, nu și-ar pierde cu totul caracterul mitic. Orice putem pretinde despre el ar fi doar o speculație plauzibilă. Nu ar fi istorie, pentru că aceasta nu se ocupă de ceea ce ar fi putut fi, ci doar de ceea ce a fost în realitate.

Progresul din ultima vreme al așa-numitelor științe exacte a condus, prin forța exemplului și a analogiei, la o examinare mai critică a faptelor sau, mai degrabă, a așa-ziselor fapte ale istoriei.

Voltaire spunea, în cartea sa *Viața lui Carol al XII-lea al Suediei*, că „neîncrederea este fundamentul istoriei”. Au

URDIS We know
 trecut ani buni până când axioma, în toată forța ei, să fie

acceptată de către învățați. Dar, în cele din urmă, a fost adoptată ca regulă a întregii critici istorice. A fi credul înseamnă acum a fi filo-zofic, iar savanții nu acceptă nimic drept istorie care să nu poată fi demonstrat cu o certitudine aproape matematică.

Niebuhr a început prin a spulbera orice credință în povestea despre Rhea Sylvia, despre Romulus și Remus și despre lupul matern, care, împreună cu multe alte incidente din analele romane timpurii, au fost trimise de el în sfera miticului.

Mai târziu, inima patriotică a Elveției a fost îndurerată de descoperirea faptului că povestea lui William Tell și a mărului așezat pe capul fiului său în care a tras cu arcul nu este altceva decât o fabulă medievală care se regăsește în multe alte țări și ale cărei circumstanțe, variind pretutindeni în detalii, indică totuși o origine comună într-un mit simbolic timpuriu.

Astfel, multe relatări, acceptate cândva ca fiind veridice, au fost eliminate din domeniul istoriei printr-o critică atentă, iar lucrări precum *Istoriile Greciei și Romei* ale lui Goldsmith nu mai sunt considerate manuale adecvate pentru școli, unde nu ar trebui să se predea decât adevărul.

Aceleași reguli de analiză critică ce sunt urmărite în separarea a ceea ce este adevărat de ceea ce este fals în istoria unei națiuni ar trebui să fie aplicate pentru determinarea caracterului tuturor afirmațiilor din istoria masonică. Din păcate, însă, acest curs nu a fost urmat de toată lumea. Multe dintre legendele sale sunt, fără îndoială, întemeiate, așa cum mă voi strădui să arăt în continuare, pe o bază istorică; dar la fel de multe, dacă nu mai multe, sunt alcătuite dintr-un amestec de adevăr și ficțiune, ale căror limite distinctive sunt greu de definit; în timp ce un număr și mai mare sunt cu totul mitice, fără niciun element apreciabil de adevăr în compoziția lor. Și totuși, timp de aproape două secole,

toate aceste trei clase de tradiții legendare masonice au fost acceptate de marele corp al frăției, fără nicio discriminare, ca relatări fidele și de o veridicitate indubitabilă.

Această acceptare liberală a falsului ca fiind adevărat și această recunoaștere a născocirilor ca fiind povești autentice, prin care scriitorii creativi au fost încurajați să se scufunde în domeniul absurdului în loc să se limiteze la domeniul istoriei legitime, au aruncat un aer de romantism peste tot ceea ce s-a scris până acum despre francmasonerie. Pe nedrept, dar în mod foarte natural, savanții au fost înclinați să respingă toate legendele noastre, în toate părțile lor, ca fiind fabulații, pentru că au găsit în unele elemente de ficțiune.

Dar, pe de altă parte, absurditatea creatorilor de legende și credulitatea celor care le citesc au dat naștere, printr-o reacție sănătoasă, unei școli de iconoclaști (despre care vom avea curând ocazia să vorbim), care a apărut dintr-o dorință lăudabilă de a conforma principiile criticii care trebuie să guverneze toate cercetările în istoria masonică la regulile care îi controlează pe scriitorii profani în examinarea istoriei națiunilor.

Ca exemple de legende ale masoneriei care au ispitit credulitatea multora și au stârnit scepticismul altora, pot fi citate legendele aproape universal acceptate care atribuie organizarea masoneriei în forma sa actuală epocii templului regelui Solomon – povestea prințului Edwin și a Marii Loji adunate de el în orașul York în secolul al X-lea – și teoria conform căreia cele trei grade simbolice au fost instituite ca grade masonice într-o perioadă cu mult înaintea secolului al XVIII-lea.

Aceste afirmații, în care încă mai cred toți masonii care nu au făcut din istoria Ordinului un studiu special, au fost, până de curând, primite de către cercetători proeminenți ca povești veridice. Chiar și doctorul Oliver, unul dintre cei mai învățați, precum și cel mai prolific dintre autorii

masonici, le-a recunoscut, în numeroasele sale lucrări, ca adevăruri istorice, fără un cuvânt de protest sau un semn de îndoială, mai puțin, poate, cu referire la cea de-a treia legendă menționată mai sus, despre care spune, cu o calificare prudentă, că are „unele îndoieli dacă gradul de maestru, așa cum este dat acum, poate fi urmărit cu trei secole în urmă”²

Dar acum apare o nouă școală de studenți masoni, cărora, împrumutând un cuvânt folosit în trecut în istoria luptelor religioase, li s-a dat numele de „iconoclaști”. Cuvântul este unul potrivit. Vechii iconoclaști – sau distrugătorii de imagini din secolul al VIII-lea – demolau imaginile și desfigurau icoanele pe care le găseau în biserici, induși de păreri eronate, dar conștiințioase, deoarece credeau că oamenii confundau umbra cu substanța și se închinau imaginii sau tabloului în locul ființei divine pe care o reprezenta.

Și astfel, acești iconoclaști masoni, cu perspective mai bune, încep să distrugă, printr-o critică dură și incisivă, imaginile intelectuale pe care vechii masoni neștiutori le construiseră pentru a le venera. Ei fac bucați miturile și legendele, ale căror falsuri și absurdități au aruncat atât de mult timp un nor pe ceea ce ar trebui să fie cerul senin al istoriei masonice. Dar ei și-au temperat zelul cu o cunoaștere și o moderație care erau necunoscute iconoclaștilor religiei. Aceștia au sfărâmat imaginile și au împrăștiat fragmentele în cele patru vânturi ale cerului, sau au ars tabloul, astfel încât nu a mai rămas nici măcar o rămășiță din pânză. Tot ceea ce era frumos în opera sculptorului sau a pictorului era distrus pentru totdeauna. Orice sentiment de artă estetică a fost învins de virulența fanatismului religios. Dacă munca distructivă a acestor iconoclaști ar fi fost universală și ar fi continuat mult timp, nu ar fi rămas nicio fundație pentru

² Disertație asupra stării masoneriei în secolul al XVIII-lea”

construirea acelei științe a simbolismului creștin, care, în zilele noastre, a fost atât de interesantă și atât de instructivă pentru arheologi.³

Nu la fel și-au îndeplinit iconoclaștii masoni îndatorirea de reformare critică. Ei nu au spulberat nimic; nu au distrus nimic. Atunci când, în cursul investigațiilor asupra adevăratei istorii masonice, întâlnesc un mit sau o legendă, plină, aparent, de absurdități sau contradicții, ei nu o dau uitării ca pe ceva nedemn de luat în considerare, ci o disecă în părțile ei componente; o analizează cu perspicacitate critică; separă grâul de neghină; acceptă partea care este confirmată de alte mărturii colaterale ca o contribuție legitimă la istorie; ce este fără îndoială fictiv, ei primesc ca pe un mit și fie îl resping cu totul ca pe un adaos fără sens la o legendă, fie îi dau o interpretare ca expresie a unei idei simbolice care are ea însăși valoare din punct de vedere istoric.

Acel regretat arheolog, domnul George Smith, care a lucrat la British Museum, vorbind despre inscripțiile cuneiforme excavate în Mesopotamia și despre legendele pe care acestea le-au păstrat despre vechiul Imperiu Babilonian, a spus⁴: „În ceea ce privește elementul supranatural introdus în poveste, acesta este similar multor astfel de adăugiri la relatările istorice, în special în Orient; dar nu aş respinge acele evenimente care s-ar fi putut întâmpla, deoarece, pentru a ilustra o credință curentă sau pentru a adăuga romantism poveștii, scriitorul a introdus supranaturalul.”

Tocmai pe acest principiu se bazează scriitorii iconoclaști masoni, precum Hughan și Woodford, care își continuă

³ Astfel, împăratul Leon Isaurul a făcut ca toate imaginile și tablourile să fie scoase din biserici și arse în public – un act de vandalism care nu a fost întrecut de acel despot sarazin care (dacă povestea este adevărată) a aruncat fără milă cărțile bibliotecii din Alexandria în flăcări drept combustibil pentru încălzirea băilor publice.

⁴ *Chaldean Account of Genesis*, p. 302.

cercetările în istoria timpurie a francmasoneriei. Ei nu resping acele evenimente relatate în vechile legende, care s-au întâmplat cu siguranță, pentru că în ele găsim și povești mitice. Ei nu cedază tendinței, despre care George Smith spune că este acum prea generală, „de a repudia partea mai veche a istoriei, din cauza inexactităților evidente și a elementului uimitor combinat în general cu ea”.⁵ În acest mod și numai în acest mod, poate fi scrisă corect istoria masonică timpurie. Alcătuită, așa cum a fost în secolele trecute, dintr-o țesătură amestecată cu povești istorice și invenție legendară, ea a fost citită până acum fără o analiză judicioasă. Fie relatarea tradițională a fost acceptată în întregime ca fiind istorică, fie a fost respinsă în întregime ca fiind fabulație, și astfel, în ambele cazuri, numeroase erori au fost consecința.

Ca un exemplu al erorii care rezultă inevitabil din urmărirea uneia dintre aceste metode de interpretare, una dintre ele putând fi distinsă ca fiind școala credulității grosolane, iar cealaltă ca fiind cea a marelui scepticism, să luăm legenda originii Templului din masonerie – adică legenda care plasează organizarea instituției în momentul construirii templului de la Ierusalim.

Acum, prima dintre aceste școli primește implicit întreaga legendă ca fiind adevărată în toate detaliile sale și îl recunoaște pe regele Solomon ca fiind primul mare maestru, cu Hiram din Tir și Hiram în calitate de gardieni, care, împreună cu el, prezidau meșteșugul, împărțit în trei grade, inițierea care era aceeași cu cea practică în lojile din zilele noastre sau, cel puțin, nu foarte diferită de ea.

Astfel, doctorul Anderson, care a fost primul care a promulgat public această legendă și teoria fondată pe ea, spune, în cea de-a doua ediție a „Constituțiilor” sale, că Hiram Abif, „în absența lui Solomon, a ocupat scaunul de mare maestru adjunct și, în prezența lui, era marele

⁵ *Chaldean Account of Genesis*, p. 302.

gardian senior”⁶; și, din nou, că „Solomon a împărțit colegii meșteșugari în anumite loji, cu un maestru și cu gardieni în fiecare dintre ele”⁷; și, în sfârșit, că „Solomon a fost marele maestru al tuturor masonilor din Ierusalim. Regele Hiram era mare maestru în Tir, iar Hiram Abif fusese maestru de lucrări”⁸. Ritualurile moderne au făcut unele modificări în aceste detalii, dar evident că vedem aici sursa originală a legendei, așa cum este ea crezută acum în general de către frație.

Într-adevăr, credințioșii acestei legende sunt atât de ferm convinși de adevărul ei, încât îi acuză de heterodoxie pe toți cei care o neagă sau se îndoiesc de ea.

Dimpotrivă, discipolii acestei din urmă școli, al căror scepticism este la fel de excesiv precum credulitatea primeia, resping ca fabulos tot ceea ce tinde să lege francmasoneria de templul salomonic. Regelui lui Israel ei îi refuză orice onoare și resping cu dispreț teoria conform căreia ar fi fost un demnitar masonic sau chiar că ai fi fost francmason. Unul dintre acești pirici a mers până într-acolo încât a profanat memoria monarhului evreu cu abuzuri inutile și nemeritate.

Între aceste două părți, fiecare dintre ele prost direcționată de un zel extrem, se află iconoclaștii – cercetători imparțiali, care caută cu calm și fără implicare emoțională doar adevărul. Aceștia dezaproabă, este adevărat, autenticitatea legendei Templului în forma sa actuală. Ei neagă că există vreo dovadă pe care un istoric ar putea, aplicând canoanele potrivite ale criticii, să o admită ca dovadă competentă, că francmasoneria a fost organizată la construirea templului lui Solomon și, prin urmare, ei caută originea ei într-o altă perioadă și în alte circumstanțe.

⁶ Anderson, „Constitutions”, ediția a doua, cap. III, p. 12.

⁷ Ibidem, p. 13.

⁸ Ibidem, p. 15.

Dar ei nu resping mitul legat de templu ca fiind complet nedemn de luat în considerare. Dimpotrivă, ei respectă această legendă ca având o semnificație simbolică, a cărei valoare nu poate fi supraestimată. Ei îi urmăresc apariția în Vechile Constituții; o găsesc în mod clar menționată în *Legenda Ordinului*; și o urmăresc în întreaga sa dezvoltare în ritualurile moderne. Ei recunosc astfel influența pe care povestea templului și a constructorilor săi a exercitat-o asupra construcției interne a Ordinului și, prin urmare, nu se simt dispuși să o trateze, în poșida inexactității sale istorice, cu dispreț.

Conștienți de rolul important pe care legendele și simbolurile francmasoneriei l-au jucat în progresul instituției și cât de mult le datorează sistemul său filozofic tot ceea ce îi este specific, își dedică energiile literare, nu pentru a expurga acest mit sau orice alt mit ori legendă, ci pentru a cerceta cum și când a apărut și care este adevărata sa semnificație ca simbol sau ce teme istorice poate avea ca narațiune. Și astfel, ei sunt capabili să adauge elemente importante la masa de istorie masonică adevărată pe care au acumulat-o.

Pe scurt, teoria școlii iconoclaste este că adevărul și autenticitatea trebuie căutate întotdeauna și în primul rând; că nimic nu trebuie acceptat ca istoric dacă nu are dovezile interne și externe ale veridicității istorice și că, în tratarea legendelor masoneriei – despre aproape fiecare dintre ele se poate spune: „*Se non vero, è ben trovato*” – dacă nu este adevărat, este o poveste bună – nu trebuie să le respingem ca fiind în totalitate fabulații, ci ca având un înțeles ascuns și ocult, pe care, ca și în cazul tuturor celorlalte simboluri, trebuie să căutăm cu sârguință să îl descoperim. Dar dacă se constată că legenda nu are nicio semnificație simbolică, ci este, pur și simplu, denaturarea unui fapt istoric, trebuie să eliminăm cu grijă fabulația din poveste și să lăsăm corpul de adevăr la care a fost adăugat, să aibă valoarea sa justă.

Aceasta a fost metoda urmărită de filozofii antichității; Platon, Anaxagoras și Cicero au explicat absurditățile mitologilor antici printr-o interpretare alegorică.

De ani de zile sunt foarte atașat de această școală, iar în redactarea acestei lucrări voi adopta principiile ei. Nu mă tem că pretențiile francmasoneriei la o existență onorabilă în timp vor fi lezate de vreo critică istorică, deși epoca în care s-a născut nu poate fi recunoscută ca fiind atât de îndepărtată ca cea care i-a fost atribuită de Anderson sau Oliver.

Critica iconoclastă nu poate deprecia, ci, mai degrabă, va înălța caracterul instituției. O va scuti de absurdități, va explica adesea cauza anacronismelor, va purifica elementul fabulos și îl va limita la domeniul strict al istoriei.

Era un reproș comun la adresa marelui Niebuhr că a răsturnat întreaga structură a istoriei romane timpurii, și totuși doctorul Arnold, cel mai competent dintre critici, a spus despre el că a construit mult mai mult decât a distrus și a fixat multe lucruri pe care scepticismul modern le-a respins ca fiind fabulații pe baze istorice mai solide.

Urmând o astfel de metodă, precum cea urmată de cei mai învățați istorici moderni, va fi necesar, pentru o cercetare fidelă și inteligibilă a istoriei masoneriei, să se facă o distincție între cele două perioade în care aceasta este în mod natural împărțită, *PREISTORIE* și *ISTORIE*.

Istoria cuprinde perioada în care avem documente autentice cu privire la existența Ordinului și va fi analizat în a doua parte a acestei cărți.

Preistoria cuprinde perioada în care nu avem mărturii autentice și în care trebuie să ne bazăm în întregime pe legende și tradiții.

Istoria legendară a masoneriei va începe, așadar, în capitolul următor.